

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19.05.2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w T. stwierdził, że **N. K.** jako pracownik u płatnika składek **W. A.** nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 3 listopada 2022 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału brak podstaw do uznania, iż **N. K.** wykonywała pracę na warunkach umowy o pracę. W ocenie organu jej zgłoszenie do ubezpieczeń zostało dokonane w celu skorzystania z długotrwałej ochrony ubezpieczeniowej i ze świadczeń z pracowniczego tytułu do ubezpieczeń, a wskazana umowa o pracę jest umową nieważną, zawartą dla pozor.

W ocenie organu za przyjęciem tego stanowiska przemawiały okoliczności dotyczące zawarcia umowy:

- data zawarcia umowy kilka miesięcy po złożeniu oferty pracy i jej przyjęciu w dniu 2 września 2022 roku,
- zawarcie umowy z osobą będącą w ciąży,
- data powstania niezdolności do pracy – 27 stycznia 2023 roku, a zatem w krótkim czasie od zgłoszenia do ubezpieczeń,
- korzystanie z zasiłku macierzyńskiego od 27 lutego 2023 roku,
- brak ważnego tytułu do ubezpieczeń od 1 lutego 2020 roku.

Organ podkreślił, że strony w chwili zawarcia umowy o pracę wiedziały i liczyły się z tym, że wnioskodawczyni nie będzie świadczyć pracy przez długi okres, co wyklucza zamiar stałego świadczenia pracy.

W ocenie organu strony umowy nie wykazały, by celem jej zawarcia było realizowanie stosunku pracy i by taka realizacja nastąpiła. Zdaniem organu powyższe wynika m.in. z rozbieżności pomiędzy deklarowanym czasem pracy ubezpieczonej a ewidencją czasu pracy. Nie pokrywały się godziny rozpoczęcia i zakończenia pracy, brak odnotowania świadczenia pracy w soboty, oraz zaewidencjonowanie czasu pracy 31 listopada 2022 roku, podczas gdy listopad ma dni 30. Zdaniem organu ewidencja czasu pracy została wytworzona dla potrzeb postępowania. Ponadto organ wskazał, iż wnioskodawczyni jako osoba w ciąży i z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności nie mogła być zatrudniona w porze nocnej tj. po 21 jak i w nadgodzinach.

Organ wskazał też, iż wszystkie inne osoby były zatrudnione u płatnika wyłącznie na podstawie zlecenia, zatrudnienie kolejnych 2 pracowników nastąpiło dopiero 22.02.2023 przy czym wyrejestrowano ich kolejno 21 marca 2023 roku i 24 kwietnia 2023 roku, a ostatni z nich został ponownie zgłoszony na podstawie zlecenia, nie było więc potrzeby ekonomicznej zatrudnienia pracownika; ponadto w okresie kilkunastomiesięcznej nieobecności **N. K.** nikt w jej miejsce nie został zatrudniony.

Niezależnie od powyższego organ wskazał, że w sprawie prócz wyjaśnień stron i jednego świadka brak było dowodów potwierdzających świadczenie pracy nadto jej wykonywania w warunkach podporządkowania pracowniczego. Zdaniem organu wnioskodawczyni mogła samodzielnie decydować o godzinach pracy. W ocenie organu wszystko powyższe poddaje w wątpliwość czy strony zawartą umowę realizowały.

/decyzja k 59-62/

N. K. reprezentowana przez zaodowego pełnomocnika wniosła odwołanie od powyższej decyzji, zarzucając:

- obrazę prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i zastosowanie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn.zm) oraz art. 58 § 2 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 kodeksu pracy polegającą bezpodstawnym uznaniu, iż odwołująca nie podlega

obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu od dnia 3 listopada 2022 r. jako pracownik u płatnika składek W. A., w sytuacji gdy ubezpieczona podjęła pracę i ją wykonywała w warunkach wskazanych w zakwestionowanej umowie o pracę;

- błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego tj. dowodów z dokumentów wyjaśnień stron, prowadzącą do uznania, iż strony faktycznie nie zawarły umowy o pracę oraz ubezpieczona nie świadczyła pracy w ramach zawartej umowy, że wyłącznym celem czynności było uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego przez odwołującą, że nie istniała potrzeba gospodarcza zatrudnienia odwołującej, w sytuacji gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy nie daje podstaw do takich twierdzeń.

Mając powyższe na uwadze odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że N. K. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu od dnia 3.11.2022 r. jako pracownik u płatnika składek W. A. i zasądzenie na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie według norm przepisanych wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

/odwołanie k. 2-5/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji. /odwołanie k. 8-12/

Na rozprawie w dniu 16 listopada 2023 roku pełnomocnik wnioskodawczyni i pełnomocnik ZUS podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska procesowe, płatnik W. A. przyłączyła się do stanowiska wnioskodawczyni, oświadczając, iż samodzielnie odwołała się od zaskarżonej decyzji do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim, a we wskazanej sprawie nie została wyznaczona żadna rozprawa. /stanowisko procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 00:04:16-00:05:04/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

N. K. jest wieloletnią tancerką, choreografką. Pracowała w kilku stowarzyszeniach jako instruktor tańca. Potem prowadziła własną działalność (...), równoległe pracując w stowarzyszeniu. Działalność zamknęła z powodu C.-19 i przeprowadziła się do Ł.. Jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. /zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19/

Wnioskodawczyni posiadała ważny tytuł do ubezpieczeń społecznych w tym ubezpieczenia chorobowego do 1 lutego 2020 roku. /bezsporne/

Płatnik W. A. wznowiła prowadzenie działalności gospodarczej (...) od 2 lutego 2022 roku. Przedmiotem tej działalności są pozaszkolne formy edukacji artystycznej. W jej ramach prowadzi szkołę tańca. /zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19-01:00:37/

P. ponownie rozpoczynając działalność otworzyła szkołę tańca w dniu 5 września 2022 roku i w związku z tym poszukiwała osób do jej obsługi - zarówno instruktorów jak i osób do obsługi technicznej w recepcji. Wnioskodawczyni została jej polecona przez D. W. - partnera N. K., którego płatniczka również chciała pozyskać do pracy. P. złożyła wnioskodawczyni ofertę zatrudnienia w dniu 31 sierpnia 2022 roku. Odpowiadając na ofertę pracy w dniu 2 września 2022 r. odwołująca poinformowała płatniczkę, że jest w ciąży i że będzie potrzebna zatrudnienia innej osoby na zastępstwo co najmniej na okres 3 miesięcy. /oryginał karty ciąży k. 59 zrzut ekranu aplikacji M. k. 14-20 27-32 akt ZUS zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19 zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37/

W dniu 3 listopada 2022 roku N. K. i W. A. zawarły umowę o pracę na czas określony do 3 listopada 2023 roku na następujących warunkach zatrudnienia:

- rodzaj umówionej pracy (stanowisko) instruktor tańca recepcjonistka obsługa social media,
- miejsce wykonywanej pracy (...) 69 Ł.
- wymiar czasu pracy pełen etat,
- wynagrodzenie 3.010,00 zł
- inne warunki zatrudnienia 7h dzień pracy w związku z oświadczeniem o stopniu niepełnosprawności
- termin rozpoczęcia pracy 3.11.2022 r.

/umowa k. 8 akt ZUS nadto w aktach osobowych załączonych do k. 70/

Umowę zawarto w tej dacie bowiem działalność szkoły dopiero się rozwinęła, powstanie określonej ilości grup zależało od ilości zainteresowanych. /zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37/

Lekarz profilaktyk wydając orzeczenie o zdolności wnioskodawczynie do pracy na stanowisku recepcjonistki wiedział o jej ciąży. /orzeczenie lekarskie k. 12 akt ZUS nadto w aktach osobowych załączonych do k. 70 zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19/

Pierwotnie w ramach założeń wnioskodawczynie miała pracować od poniedziałku do piątku w godz. od 15.30 do 21:30, a w soboty w godz. 10:00 do 14:00. W praktyce jednak po ustaleniach z płatnikiem, na swój wniosek, N. K. pracowała od 15.30 do 22:30 od poniedziałku do piątku. Podczas zatrudnienia podpisywała listy obecności albo codziennie albo zbiorczo raz w miesiącu. Przez pomyłkę podpisała się w dacie 31 listopada 2022 roku. Płatniczka codziennie kontrowała obecność wnioskodawczynie. /zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19 zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37/

U płatnika pora nocna przypada od godz. 23.00. Płatniczka nie miała świadomości, że osoba niepełnosprawna nie może pracować po 21. /zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37/

Wnioskodawczynie w ramach powierzonych jej obowiązków w szkole tańca rejestrowała wejścia do szkoły instruktorów i klientów na zajęcia tańca i fitness, obsługiwała program szkoły do grafiku zajęć i karnetów, odbijała karty M., ustalała z instruktorami terminy zajęć także tych do odrobienia, odbierała telefony, informowała o ofercie szkoły, częściowo obsługiwała social media: przygotowywała plakaty promujące dla instruktorów i grafiki wstawiała posty na F. i I. promujące zajęcia. Obsługiwała kasę fiskalną, rozliczała kursantów. Prowadziła rozgrzewki w przypadku spóźnień instruktorów. Prowadziła zajęcia taneczne w małych grupach w czwartki od 2-6 os i zastępstwa. Sprzątała studio sprawdzała czy wszystko w szatni jest w porządku choć to nie leżało w zakresie jej obowiązków i zamykała szkołę po pracy. Była bezpośrednio nadzorowana przez płatnika w tym drogą telefoniczną, mailowo na pomocą aplikacji M. i na miejscu. Szefowa zlecała jej pracę na każdy dzień. Wnioskodawczynie codziennie informowała ją o przebiegu pracy. /zrzut ekranu aplikacji M. k. 14-19, 27-32 akt ZUS, wydruk korespondencji mailowej k. 20, 22-24, 26 akt ZUS oświadczenie M. G. k. 25, 34 akt ZUS, zeznania świadka V. V. protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:05:24-01:21:54, zeznania świadka M. G. protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:21:54-01:36:14, zeznania świadka M. S. protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:42:12-01:48:24, zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19

zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37/

Wynagrodzenie za pracę było wypłacane wnioskodawczyni przelewem na konto. /zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19/

Płatnik sporządził następujące dokumenty kadrowo - placowe dotyczące ubezpieczonej: umowę o pracę na czas określony, orzeczenie lekarskie z 3 stycznia 2022 roku, kartę szkolenia wstępnego w zakresie BHP, kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie i pracownika, zakres czynności oświadczenie pracownika dla celów obliczania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, informacje o zapoznaniu się pracownika z ryzykiem zawodowym na stanowisku recepcjonista- instruktor tańca i obsługi w social media z 3.11.2022 r. zakres czynności pracownika, ewidencje czasu pracy listy płac i listy składek do ZUS.

/wskazane dokumenty k. 17 -12, 44- 52 akt ZUS nadto w aktach osobowych załączonych do k. 70

Płatniczka w związku z działalnością zgłaszała do ubezpieczeń 12 osób, w tym od 3 listopada 2022 roku N. K.. Wszystkie pozostałe osoby zostały zgłoszone do ubezpieczeń w oparciu o umowy zlecenia - byli to instruktorzy mający maksymalnie 5 godzin zajęć w tygodniu. Zgłoszenie kolejnych dwóch pracowników nastąpiło w dniu 22 lutego 2023 roku, przy czym wyrejestrowano ich kolejno 21 marca 2023 roku i 24 kwietnia 2023 roku, a ostatni z nich został ponownie zgłoszony na podstawie umowy zlecenia. Pracownicy ci mieli pracować na recepcji, ale jedna osoba szybko zrezygnowała i wyjechała za granicę, druga dobrze nie mówiła po polsku, dlatego po okresie próby recepcję przejęła sama płatniczka. Poza recepcją płatniczka zatrudnia tylko zleceniobiorców. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji do ubezpieczeń u płatnika zgłoszeni byli tylko zleceniobiorcy. /umowy zlecenia k. 37- 40 akt ZUS oraz k. 71-98, k. 99-100 umowy o pracę na okres próbny na 1/2 etatu oraz umowa o pracę na 1/2 etatu k. 101-103, zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37 zeznania świadka V. V. protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:05:24-01:21:54 zeznania świadka M. G. protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:21:54-01:36:14/

Wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy w związku z chorobą przypadającą w okresie ciąży od 27 stycznia 2023 roku - na miesiąc przed porodem. Od dnia 27 lutego 2023 roku wnioskodawczyni korzystała z urlopu macierzyńskiego. /zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19/

Stosunek pracy między stronami uległ rozwiązaniu z upływem okresu na jaki umowa została zawarta. Nie był kontynuowany tylko z uwagi na przedmiotowy proces. Płatnik nadal potrzebuje obsadzić stanowisko recepcjonisty. / zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 01:59:50-02:06:35 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:07:56-00:42:19 zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 02:06:35-02:10:04 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:42:19 -01:00:37/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt, a także w oparciu o zeznania wnioskodawczyni, płatnika i świadków, które ze sobą wzajemnie korespondowały i nie zostały skutecznie podważone przez organ rentowy.

Sąd uznał, że zarówno zeznania wnioskodawczyni, płatnika jak i przesłuchanych w procesie świadków są spójne, konsekwentne i logiczne. Z zeznań tych wynika wprost czym w spornym okresie na podstawie zawartej umowy faktycznie zajmowała się wnioskodawczyni, jakie miała obowiązki. Nie budzą również zastrzeżeń Sądu okoliczności jakie legły u podstaw zatrudnienia wnioskodawczyni oraz tłumaczące zakończenie tego stosunku prawnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1230), obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 cytowanej ustawy, osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 2, mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W myśl art. 36 ust. 1 ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek. (art.36 ust.2 ustawy)

W myśl art. 36 ust. 11 każda osoba, w stosunku, do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust.1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy podważał skuteczność umowy o pracę zawartej między ubezpieczoną a płatnikiem składek w okresie od 3 listopada 2022 roku wskazując na jej jedynie pozorny charakter.

Należy wskazać, że organ rentowy ma prawo do badania a także kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, ponieważ rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/06, oraz w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 roku I UK 74/10, w którym stwierdził, iż na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli; podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.”

Zdaniem Sądu organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, a strony zmierzały wyłącznie w celu nabycia prawa do wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Pełnomocnik reprezentujący ZUS nie zgłosił w toku procesu żadnych wniosków dowodowych, za pomocą których wykazałby pozornosc zawartej między stronami umowy.

Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Wskazać należy również, że ingerencja sądu w kierunku przejęcia od strony inicjatywy dowodowej mogłaby się spotkać ze skutecznie podniesionym przez drugą stronę słusznym zarzutem naruszenia zasady bezstronności. Faktem jest, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże się z pewnymi odrębnościami również w tej sferze, jednakże Sąd nie może zastępować działaniem z urzędu strony procesowej tym bardziej wówczas, gdy jest ona

reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego /por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 21 marca 2013 r. III AUa 1011/12/.

Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów /por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r. I ACa 613/12/.

Stosownie do treści art. 22 §1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok SA w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005). Podleganie pracownikemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok SN z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05.).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04), w którym to stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Ponownie podkreślić należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok SN z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującej zarzutów, że zawarła umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Przy tym bezwzględnie należy mieć na uwadze, iż prawo nie zabrania zatrudniania kobiet w ciąży, a sama ciąża nie powoduje automatycznie niezdolności do pracy. Fakt pozostawania w ciąży w kontekście pozorności umowy może mieć znaczenie jedynie wtedy, gdyby ciąża w momencie zawarcia umowy o pracę w sposób oczywisty wykluczała możliwość świadczenia pracy przez pracownicę (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 lutego 2016 r. III AUa 859/15).

Zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet jeśli głównym powodem jest chęć uzyskania zasiłku macierzyńskiego bądź odpowiednio wysokiego zasiłku, nie jest naganne ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeśli umowa faktycznie jest realizowana. (wyrok SA w Poznaniu - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 czerwca 2022 r., III AUa 62/21)

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy - w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego - musiał zatem badać, czy pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca się w spornym okresie osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie

powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczona osobiście, w sposób stały na rzecz płatnika składek w spornym okresie wykonywała umówioną pracę recepcjonistki, instruktora tańca, za co otrzymywała wynagrodzenie.

Ustalenia Sądu wykazują, że przy wykonywaniu obowiązków wnioskodawczyni była bezpośrednio podporządkowana płatnikowi składek. Zeznania świadków jak i wnioskodawczyni jednoznacznie wskazują, że ubezpieczona w wyznaczonym przez pracodawcę miejscu i czasie, aż do chwili powstania niezdolności do pracy przypadającej w okresie ciąży na miesiąc przed porodem, wykonywała szereg czynności - rejestrowała wejścia do szkoły instruktorów i klientów na zajęcia tańca i fitness, obsługiwała program szkoły do grafiku zajęć i karnetów, odbijała karty M., ustalała z instruktorami terminy zajęć także tych do odrobienia, odbierała telefony, informowała o ofercie szkoły, częściowo obsługiwała social media: przygotowywała plakaty promujące dla instruktorów i grafiki wstawiała posty na F. i I. promujące zajęcia, obsługiwała kasę fiskalną, rozliczała kursantów, prowadziła rozgrzewki w przypadku spóźnień instruktorów a także prowadziła zajęcia taneczne w małych grupach od 2 do 6 osób i zastępstwa.

Zostało też wykazane, co jest podstawowym składnikiem stosunku pracy, podporządkowanie wnioskodawczyni poleceniom pracodawcy. Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybutywnym.

Powyższe niewątpliwie miało miejsce na gruncie rozpatrywanego przypadku. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że płatnik składek kierował pracą ubezpieczonej gdyż decydował o codziennym czasie pracy i wykonywanych na bieżąco czynnościach, wydawał jej polecenia dotyczące pracy w danym dniu wyznaczał poszczególne zadania, potem zaś odbierał od wnioskodawczyni relacje sprawozdanie z ich wykonania. Ubezpieczona szczegółowo tłumaczyła płatniczce co robiła w danym dniu.

Płatnik oczekiwał od wnioskodawczyni jako pracownika obecności i rzetelnego wykonywania pracy. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Zatrudnienie wnioskodawczyni było oparte na rzeczywistej potrzebie pracodawcy wynikającej z warunków prowadzenia działalności. Płatnik w związku z otwarciem szkoły tańca i powstawaniem kolejnych grup potrzebowała osoby na recepcji szkoły, która na bieżąco będzie czuwać nad grafikiem rozliczać instruktorów i klientów rejestrując ich udział w zajęciach pobierać opłaty. Nadto wnioskodawczyni reklamowała szkołę w social mediach co umożliwiło pozyskanie kolejnych klientów, w razie konieczności prowadziła zajęcia taneczne do czego miała odpowiednie kwalifikacje. Faktycznie więc podejmowała czynności, co do których została zatrudniona. Należy dodatkowo wskazać, iż powyższej oceny nie zmienia okoliczność że te czynności były przez nią podejmowane również w godzinach nocnych co jest wzbronione osobą niepełnosprawnym i kobietom w ciąży. Wnioskodawczyni nie może bowiem odpowiadać za uchybienia pracodawcy w tym przedmiocie.

Podkreślić należy też, iż praca świadczona przez wnioskodawczynię była wykonywana na ryzyko płatnika. To płatniczka ponosiła ryzyko osobowe i ekonomiczne związane z brakiem należytej obsady pracowniczej, zapewnieniem właściwego funkcjonowania zakładu, kosztami z tym związanymi w przypadku nieobecności w pracy wnioskodawczyni. Płatniczka wiedziała że będzie musiała poszukiwać osoby na zastępstwo co jak wskazywały jej późniejsze doświadczenia nie było proste.

Podnieść należy, iż zaoferowany w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, by ubezpieczona będąc w ciąży w ogóle nie była zdolna do jej wykonywania. Została dopuszczana do pracy w okresie ciąży przez lekarza profilaktyka, który nie widział ku temu przeciwwskazań. Strony nie działały tylko i wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego przez wnioskodawczynię. Płatnik zatrudnił wnioskodawczynię wiedząc, że jest w ciąży,

gdyż była taka potrzeba w nowo otwieranej i rozwijającej się dopiero placówce. Dodatkowo wnioskodawczyni posiadała wysokie kwalifikacje i umiejętności jako instruktor tańca, miała doświadczenie w wykonywaniu czynności także rejestracyjnych stricte w szkole tańca, gdyż sama wcześniej taką działalność prowadziła.

Przy tym z uwagi, jak się wydaje, na fakt ciąży i chęć uzyskania tytułu do ubezpieczeń wnioskodawczyni godziła się na pracę u płatnika za minimalnym wynagrodzeniem, co odpowiadało też potrzebom płatnika z uwagi na rozwijający się dopiero biznes, przy czym strony liczyły - co potwierdzają zrzuty z korespondencji w aplikacji M. na dalszą współpracę także po porodzie wnioskodawczyni.

Nieistotnym wydaje się natomiast fakt, iż płatnik w zasadzie zatrudniał inne osoby wyłącznie na zlecenie. Płatniczka w tym zakresie w ocenie Sądu przekonująco wskazała, że było to determinowane charakterem ich pracy i dotyczyło instruktorów tańca świadczących dla niej usługi, co najwyżej parę godzin w tygodniu. Zatrudnienie zaś recepcjonisty/instruktora w oparciu o umowę o pracę było wymuszone charakterem pracy i potrzebą ciągłej obecności w godzinach popołudniowych na terenie szkoły, możliwością zastępowania nieobecnych czy spóźniających się instruktorów. Przy tym płatniczka poszukiwała osób które chciała zatrudnić w oparciu o tą samą podstawę w miejsce wnioskodawczyni, lecz ostatecznie te nie spełniły jej oczekiwań, została więc zmuszona do podjęcia samodzielnie czynności w recepcji.

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nosił konstytutywne cechy umowy o pracę, wynikające z art. 22 § 1 k.p.

Natomiast wraz z uzyskaniem przez N. K. statusu pracownika wiązał się skutek w postaci nabycia przez nią uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Skutek ten nie został wywołany działaniem niezgodnym z przepisami obowiązującego prawa.

W ocenie Sądu, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż umowa o pracę zawarta przez płatnika z N. K. była faktycznie realizowana, na pracę wnioskodawczyni w spornym okresie istniało zapotrzebowanie.

Jeszcze raz podkreślić należy, że z żadnego z dowodów nie wynika, że zamiarem wnioskodawczyni wobec faktu bycia w ciąży, nie było świadczenie pracy, a jedynie stworzenie pozorów jej wykonywania, w celu uzyskania w przyszłości świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego i świadczeń związanych z macierzyństwem.

Fakt, że wnioskodawczyni w związku z ciążą stała się niezdolna do jej wykonywania po 3 miesiącach od podpisania umowy - sam w sobie nie może stanowić podstawy uznania zatrudnienia za pozorne, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak w świetle zgromadzonego w procesie materiału dowodowego było w rozpatrywanej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając zgodnie z żądaniem odwołującej.

O zwrocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 §1 -3 k.p.c., w zw. z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. Nr 2023, poz.1964).

SSO Paulina Kuźma

J.L